

Project 'Schoon Water Zeeland' voortvarend van start

In navolging van de provincie Brabant, vindt ook in Zeeland sinds juni 2015 het project 'Schoon Water' plaats. En hoewel Zeeuwen nuchtere mensen zijn die niet meteen voor- aan staan, gaan ze volgens projectleider Peter Leendertse voortvarend te werk. „Er is in korte tijd al veel bereikt.”

Tekst Wendy Venhorst | Beeld Joost Lommen, CLM / Gemeente Sluis

Uit metingen blijkt dat in het Zeeuwse grond- en oppervlaktewater nog te veel bestrijdingsmiddelen worden gevonden. Reden voor de provincie om deel te nemen aan het programma 'Schoon Water' dat als doel heeft de emissie van bestrijdingsmiddelen naar het grond- en oppervlaktewater te verminderen. Het project wordt sinds 2001 met succes toegepast in Brabant, waar de emissie met 70 tot 100% is teruggebracht.

Binnen het project wordt samenwerking gezocht met gemeenten, hoveniers, boeren, tuinders, bedrijven, terreinbeheerders en burgers. Het delen van kennis, het samen zoeken naar innovatieve oplossingen en het leren van elkaar, vormen belangrijke pijlers.

Peter Leendertse van kennis- en adviesbureau CLM is projectleider in Brabant en Zeeland. „Uniek is dat zo'n brede doelgroep wordt aangesproken. Iedereen neemt maatregelen en dat werkt stimulerend. Soms ontstaat er zelfs een soort competitie.”

Momenteel doen alle dertien Zeeuwse gemeenten mee, een tiental hoveniers en vijftien loonwerkers. Ook zijn zo'n drieduizend agrarische ondernemers benaderd. „We mikken erop dat een derde mee gaat doen.” Hoewel het om een stimuleringsproject gaat waarbij de regels verder gaan dan de wetgeving, is de animo groot. „Sinds juni vorig jaar zitten we echt in een stroomversnelling. Gemeenten en hoveniers zijn heel gretig om kennis te vergaren en willen deze ook met elkaar delen.”

Maar waar hebben we het eigenlijk concreet over, als we het hebben over de vervuiling van de Zeeuwse wateren?

Leendertse geeft aan dat er een analyse is gemaakt van de metingen tussen 2009 en 2013. „En dan kom je toch een flinke groep middelen tegen die de norm overschrijdt.” Eén daarvan is glyfosaat. Maar ook de herbicide MCPA en insecticide imidacloprid zijn in te grote hoeveelheden in het water gevonden.

Op dit moment worden de gegevens uit 2014-2015 verwerkt; de resultaten worden binnenkort verwacht. „Maar interessanter zijn de metingen in 2016. We hopen dat de hoeveelheid glyfosaat in de Zeeuwse wateren dan is afgenomen.”

Uiteindelijke doel is om de emissie binnen vier jaar met 50% terug te brengen. Leendertse: „Dat is best ambitieus. Vanuit het project in Brabant weten we dat het belangrijk is om mensen individueel te begeleiden, maar daar is in dit project geen budget voor. Dat vormt een risico. Deelnemers moeten het vooral van groepsbijeenkomsten hebben.”

Gebruiksverbod

De laatste maanden lag de nadruk binnen het project vooral op onkruidbestrijding op verharding. Dit voorjaar moet namelijk het gebruiksverbod voor chemische middelen op verhardingen ingaan. Concreet betekent dit dat de Zeeuwse gemeenten en hoveniers de overstap maken naar niet-chemisch beheer op basis van hete lucht, heet water, borstelen en/of vegen.

Daarnaast wordt volgens Leendertse veel aandacht besteed aan preventie. Door een slimme inrichting van de openbare ruimte kan immers veel onkruid worden voorkomen. Ook de keuze voor 'slimme' planten of een goede bodem-

De machines die worden gebruikt, werken met hete lucht: de WeedTrac, de Air Trolley Pack en de Air Combi Compact.

Een medewerker van Dethon Groen demonstreert tijdens de officiële aftrap van de samenwerking hoe de Air Combi Compact werkt.

bedekking speelt een belangrijk rol. „Architecten bedenken allerlei leuke dingen, zonder dat wordt nagedacht over het beheer. Wij pleiten er daarom voor dat beheerders meekijken tijdens het ontwerpproces.” Daarnaast loopt dit voorjaar de actie 'Bezem door de middelencast', waarbij eenvoudig, kosteloos en anoniem resten van niet meer toegelaten middelen kunnen worden ingeleverd.

Het zal niemand verbazen dat de kosten het belangrijkste discussiepunt vormen. Leendertse: „Men is bang dat het veel duurder wordt en het zal ook niet meteen een besparing opleveren. Je moet immers wennen aan een nieuwe methode en ervaring opdoen. Maar op de lange termijn is zeker besparing mogelijk. Zo heeft het project in Brabant laten zien dat aannemers nieuwe machines aanschaffen en een scherpere prijs bieden als de vraag van gemeenten toeneemt. Ook wijst hij op de gemeente Bladel waar het onderhoud al 25 jaar zonder chemie wordt gedaan en de kosten zijn gedaald. „De beheerder daar heeft veel nuttige tips gegeven. Zo moet je goed nadenken over het moment van bestrijding en zorgen dat het veeg- en onkruidbeheer op elkaar aansluiten.”

Terugkijkend op de afgelopen maanden is Leendertse tevreden over wat er is

bereikt. „Zeeuwen zijn nuchtere mensen die niet meteen vooraan staan. Daarom is het heel leuk om te zien dat er in korte tijd zoveel gebeurt.” Hij denkt dat het project ook in andere provincies kans van slagen heeft. „We hebben ook wel lijntjes uitstaan, maar het opbouwen van samenwerking kost energie. Het project is ook niet heilig; er zijn verge-lijkbare initiatieven. Maar we heb-

ben met deze specifieke aanpak wel succes.”

En waar zit dat succes dan in? „Het is maatwerk. We hebben van Brabant geleerd dat je iedereen actief mee moet laten doen, maar dat iedereen zelf de best passende maatregel moet kunnen kiezen. Ga je voor hete lucht, borstelen, een combinatie daarvan of zet je in op preventie? Dat is echt de sleutel!” <

‘Je kunt ook proberen om voorop te lopen’

Voor de gemeente Sluis was het terugdringen van de emissie een van de doelen van deelname aan 'Schoon Water Zeeland'.

„Maar het is ook goed om eens met een andere bril naar de buitenruimte te kijken”, vertelt groenbeheerder Martin de Kok.

„Gebruiken we de juiste materialen, passen we de juiste beplanting toe? Het is belangrijk om niet alleen naar de achterkant te kijken, maar ook hoe je aan de voorkant dingen kunt aanpassen en kosten kunt besparen.” Sluis gebruikt al een paar jaar geen chemie meer in het openbaar groen. „Je hebt meer handjes nodig, maar de beplanting blijft wel langer mooi en hoeft dus min-

der snel vervangen te worden.” De volgende stap is chemievrij beheer op verharding. In aanloop naar het verbod op glyfosaat heeft de gemeente al een aantal middelen en machines getest. „Je kunt wachten totdat het verbod een feit is en achteraan aansluiten, maar je kunt ook proberen om voorop te lopen.”

Bijzonder in dit verband is dat de drie gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen - Sluis, Hulst en Terneuzen - de samenwerking hebben gezocht. Vanaf 17 maart gaan ze samen met sw-bedrijf Dethon de 6,5 miljoen m² aan verharding in Zeeuws-Vlaanderen op niet-chemische wijze beheren.